

**Взаємозв'язок освіти та зайнятості населення України в умовах
ринкової економіки: пошук узгоджень.**

У статті стверджується, що впровадження Національної рамки кваліфікацій (НРК) має стати дієвим інструментом подолання неузгодженості механізмів розвитку освіти та визначення потреб ринку праці у кваліфікованих кадрах. На переконання автора, НРК повинна містити положення щодо необхідності узгодження класифікації областей (галузей) освіти (напрямів підготовки кадрів) з класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД), оскільки лише на основі аналізу відповідно узгоджених статистичних даних про структури зайнятості населення та підготовки кадрів можна розробляти обґрунтовані заходи щодо зменшення рівня безробіття в суспільстві.

Ключові слова: освітня діяльність; зайнятість; ринок освітніх послуг; ринки праці і робочої сили; Національна рамка кваліфікацій; переліки, за якими здійснюється підготовка кадрів; система національних рахунків (СНР); класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД); державне замовлення на підготовку фахівців і робітників.

Наймасштабніша після другої світової війни економічна криза 2008-2009 років у черговий раз довела, що циклічність функціонування ринкової економіки з відомими фазами (криза, депресія, поживлення, підйом) обумовлює відповідні коливання сукупної пропозиції та сукупного попиту робочої сили. В Україні кількість безробітних (за методологією МОП) зростає з 1,4 млн. чол. у 2007 році (рік перед початком кризи) до 2 млн. чол. у 2009 році, або на 42,9 %. У 2011 році кількість безробітних склала 1,7 млн. чол., або на 21,4% більше, ніж у 2007 році. [1]

За даними Євростата станом на листопад 2012 року рівень безробіття у Європі досяг максимального за останні 18 років показника – 11,8%, при цьому слід зазначити, що серед молоді (до 25 років) цей показник досяг майже 25 %. У таких країнах, як Іспанія та Греція загальний рівень безробіття перевищив показник 26 %, а серед молоді - 56%. [2]. В Україні при загальному рівні безробіття у 2011 році за методологією МОП 7,9 % показник серед молоді до 25 років склав 18,6 %. [3]

Серед чисельних факторів виникнення диспропорцій на ринках праці сучасних країн результати діяльності закладів освіти займають особливе місце, оскільки у переважній більшості випадків наявність у економічно активного населення якісної освіти високого рівня дає можливість значно швидше знайти

нове робоче місце при відповідній допомозі держави щодо підвищення кваліфікації та освоєння нових професій, а роботодавцям при розширенні обсягів своєї діяльності або модернізації виробництва швидше знайти належну робочу силу. Взаємозв'язок освітньої діяльності, або, іншими словами, ринку освітніх послуг, з ринком праці відмічено у багатьох офіційних міжнародних та вітчизняних документах.

Так, ще у 1984 році Міжнародна організація праці (МОП) та ЮНЕСКО у спільній Рекомендації запропонували включити до національних законодавств заходи щодо „... створення системи підготовки кадрів, пов'язаної із системою освіти та світом праці”, „... по безперервній підготовці та перепідготовці кадрів”. [4]

У новій Європейській стратегії економічного розвитку „Європа 2020: стратегія розумного, сталого і всеохоплюючого росту” серед п'яти головних цілей одна визначена для освіти і одна для поліпшення ситуації на ринку праці, а у чотирьох з семи пріоритетних напрямів діяльності йдеться про посилення результативності освітніх систем і сприяння залученню молодих людей на ринок праці, надання людям можливості отримувати нові знання і навички з метою збільшення можливості працевлаштування, поліпшення співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. [5]

У Бухарестському комюніке, яке прийняли міністри, відповідальні за вищу освіту у 47 країнах Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) (26-27 квітня 2012 р.) при розгляді досягнень Болонського процесу серед сформульованих цілей передбачено „...покращення здатності випускників до працевлаштування ... задовольняти більш широкі потреби суспільства та ринку праці” [6]

Світовий банк свою Доповідь про світовий розвиток – 2013 повністю присвятив зайнятості населення, віднесши її до найважливіших проблем сьогодення у всьому світі. Як стверджують автори Доповіді, „... зайнятість є одним із пріоритетних питань в програмі розвитку скрізь і для всіх – від розробників політики до широких верств населення, від лідерів бізнесу до керівників профспілок, від громадських активістів до вчених.” На їх думку, серед найскладніших питань, на які повинні знайти відповіді розробники політики, є: „Чи являється збільшення інвестицій в освіту і професійну підготовку умовою зростання затребуваності на ринку праці, чи навички можуть бути сформовані у процесі праці?” [7]

В Україні у Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки, розробленій та затвердженій Комітетом з економічних реформ на чолі з Президентом України, вказується на „наростання диспропорції між підготовкою фахівців і попитом на них на ринку праці, відсутність урахування сучасних потреб роботодавців системою професійно-технічної та вищої освіти; неузгодженість дій державних структур при плануванні потреби у фахівцях” [8]

Постановою КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341 „Про затвердження Національної рамки кваліфікацій” встановлено, що НРК „... призначена для використання органами виконавчої влади, установами та організаціями, що реалізують державну політику у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових

відносин... з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування і розвитку кваліфікацій”, „... введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентності фахівців; ... налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці”.

9-й з'їзд Федерації роботодавців України, який відбувся у кінці листопада 2012 року, питання поліпшення ситуації з організацією нових робочих місць відніс до основних тем своєї роботи, визнавши необхідність вдосконалення існуючого механізму державного замовлення на підготовку фахівців і робітничих кадрів у закладах освіти, яка б враховувала реальні потреби економіки. [9]

Вважаємо, що наведені положення із офіційних документів міжнародних та вітчизняних організацій переконливо свідчать про актуальність проблеми неузгодженості (незбалансованості) механізмів розвитку освітніх послуг та визначення потреб ринків праці і робочої сили у кваліфікованих кадрах.

Зростання актуальності сформульованої проблеми об'єктивно зумовило збільшення кількості досліджень щодо пошуку шляхів її розв'язання. Такі дослідження здійснили як дослідники, відомі перш за все за науковими працями у сфері розвитку та організації освітньої діяльності (Андрущенко В.П., Грищенко І.М., Зінковський Ю., Кремень В.П., Каленюк І.С., Луговий В.І., Нічкало Н.Г., Степко С.Ф., Сухарніков Ю., та інші), так і дослідники соціальних проблем, у тому числі ринку праці (Близнюк В.В., Грішнова О.А., Лібанова Е.М., Огієнко О.І., Петрова І.Л. та інші). Проте, на наш погляд, основна увага переважної більшості досліджень була зосереджена на теоретичних питаннях проблеми без розробки конкретних пропозицій щодо її розв'язання. До цього слід додати, що вітчизняні дослідники розвитку освіти розгляд її проблем економічного характеру здійснюють без урахування того факту, що на даний час практично у всіх країнах з ринковою економікою сучасні теорія і практика економічного аналізу на макроекономічному рівні ґрунтується на положеннях Системи національних рахунків (СНР), в якій, починаючи з 2001 року, окремим видом економічної діяльності класифіковано „Освіта”.

Система національних рахунків (СНР) – 2008, затверджена Європейською комісією, Міжнародним валютним фондом, Організацією економічного співробітництва і розвитку, Організацією Об'єднаних Націй та Світовим банком, як стандартний набір рекомендацій щодо розрахунку показників економічної діяльності, призначена для економічного аналізу, прийняття рішень та розробки економічної політики незалежно від галузевої структури економіки або рівня економічного розвитку країни. Основні концепції і визначення СНР засновані на економічній теорії і принципах, які мають універсальний характер, і не залежить від конкретних економічних умов, в яких вони застосовуються. Всі економічні класифікації теж мають універсальний характер.[10]

В центрі СНР – вимір виробництва товарів і послуг, де величина доданої вартості, створеної у процесі виробництва, представляє собою валовий внутрішній продукт (ВВП) – найбільш часто вживаний індикатор результатів економічної діяльності. [11] СНР виконує важливу статистичну функцію,

являючись інструментом гармонізації економічної статистики ... і розглядається як концептуальна основа для забезпечення узгодженості визначень і класифікацій, які використовуються в різних, але суміжних областях статистики. СНР завжди займала центральне місце в економічній статистиці, так як дані із таких більш спеціалізованих джерел, як статистика праці, вимушені використовувати в співвідношенні з даними національних рахунків. [12]

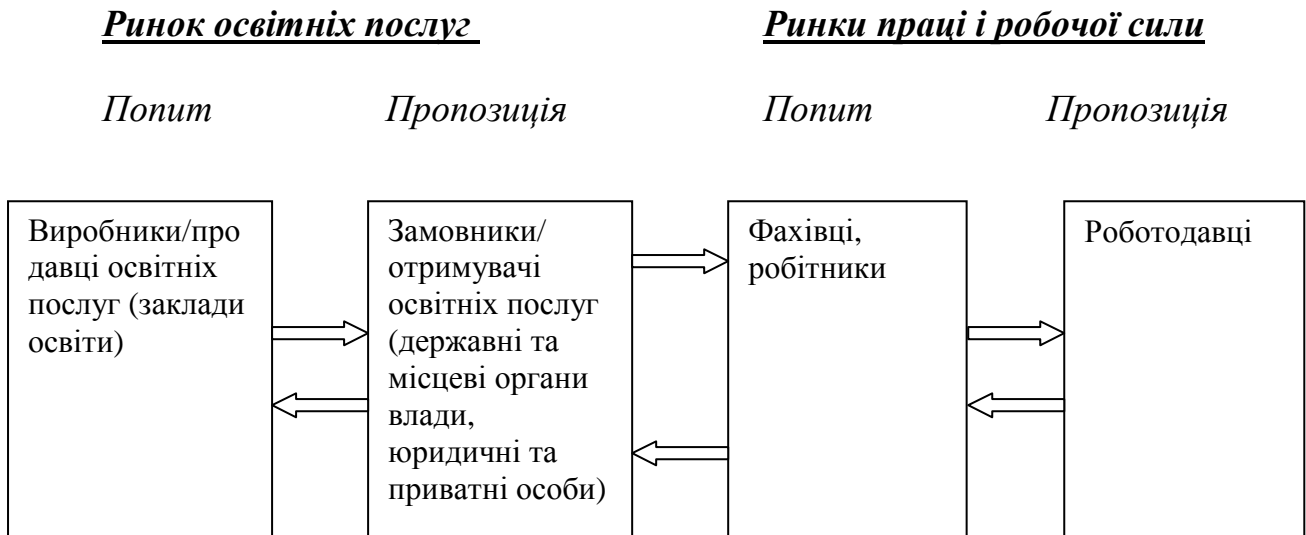
За визначенням товари і послуги у СНР завжди є результатом виробництва і мають іншу назву – продукт, тобто, термін продукт – це синонім товарів і послуг. [13]

З метою правильного розмежування використовується Класифікація основних продуктів, версія 2 – КОП2 (Central Product Classification, version 2 – CPC 2, ООН 2008 В). Заклади, як одиниці СНР, згруповані у галузі відповідно до Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності, 4-ий переглянутий варіант – МСГК, 4-ий перегляд (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Revision 4 – ISIC, Rev.4) (ООН 2008 а) .

В Україні національні рахунки розробляються Державною службою статистики згідно з стандартом СНР, прийнятим зазначеними вище міжнародними організаціями у 1993 році, і з цього року статистичні дані почали збирати та обробляти за Класифікацією видів економічної діяльності Європейського співтовариства (NACE) та Класифікацією продукції за видами економічної діяльності Європейського співтовариства (CRA), які практично відповідають МСГК (ISIC) та КОП2 (CPC 2). Діючі в Україні статистичні класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) і продукції та послуг (ДКПП) побудовані на основі вказаних вище європейських класифікацій.

Невеликий екскурс до СНР викликаний бажанням привернути увагу перш за все членів Міжвідомчої групи з питань розроблення та впровадження НРК та виконавців Плану заходів щодо впровадження НРК, затвердженого наказом Мінмолодьспорту та Мінсоцполітики № 488/225 від 20.04.2012 р. до того, що ефективно (а не формальне) впровадження запланованих заходів можливе лише за умови урахування положень діючих економічних класифікацій, перш за все, Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC) та національного класифікатора видів економічної діяльності (КВЕД). Необхідність такого урахування обумовлено об'єктивним взаємозв'язком ринку освітніх послуг та ринків праці і робочої сили. (Таб. 1.)

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТА РИНКІВ ПРАЦІ І РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

Основні кількісні показники

Підготовлено (випуск) фахівців та робітників закладами освіти
Підготовка та підвищення кваліфікації кадрів

Основні кількісні показники

Кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності
Вивільнено працівників за видами економічної діяльності
Попит на робочу силу за видами економічної діяльності
Працевлаштування не зайнятих трудовою діяльністю громадян за видами економічної діяльності
Попит і пропозиція робочої сили на зареєстрованому ринку праці за професійними групами

В таблиці 1 показано, що заклади освіти, як виробники / продавці освітніх послуг (освітнього продукту), формують відповідні пропозиції, а замовники /отримувачі освітніх послуг формують відповідний попит на них. Під поняттям освітній продукт (освітня послуга, освітня продукція, продукт освіти), як результат виду економічної діяльності, ми розглядаємо частину освітньої діяльності, що вносить зміни в інтелектуальний стан окремих осіб; виробляється за замовленням, формалізованим певним чином (як правило, одержання відповідного документа про здобуття освіти); включає лише ту економічну діяльність, яка згідно національних економічних класифікаторів видів економічної діяльності, продукції та послуг входять до секції „Освіта” та секції „Послуги у сфері освіти”; має вартісний вираз за основною ціною або ціною виробника. Основним регулятором між обсягами продукції та попиту має бути ціна освітніх послуг (освітнього продукту).

В контексті взаємозв'язку з ринком освітніх послуг предметом (або продуктом) купівлі-продажу на сучасних ринках праці і робочої сили виступає, на наш погляд, здатність окремих осіб (фахівців, робітників), як результат участі зазначених осіб в освітній діяльності за замовленням, формалізованим певним чином (як правило, одержанням відповідного документа про освіту), створювати валову додану вартість.

Пропозиції на ринку праці і ринку робочої сили формують працюючі фахівці і робітники, шукаючі роботу та безробітні, які не зайняті пошуком роботи, а попит-роботодавці. Основним регулятором між обсягами пропозицій та попитом теж виступає ціна (заробітна плата).

На підставі представленого в таблиці взаємозв'язку може скластися враження, що, маючи належним чином сформовану статистичну інформацію про стан зайнятості населення та обсяги підготовки фахівців та робітників закладами освіти, відповідним органам державної влади не важко зробити обґрунтовані зміни до планових обсягів підготовки з тим, щоб вони відповідали потребам ринків праці і робочої сили.

Проте, як свідчить наведена вище оцінка Комітета з економічних реформ на чолі з Президентом України, дії органів виконавчої влади у цьому напрямі на протязі багатьох років виявились малоефективним. На наше переконання, основною причиною такого результату є відсутність належного співвідношення між структурами формування відповідних показників підготовки фахівців та показників ринків праці і робочої сили. Про це може свідчити таблиця 2.

Таблиця 2

ПОРІВНЯННЯ СТРУКТУР ФОРМУВАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТА РИНКІВ ПРАЦІ І РОБОЧОЇ СИЛИ В УКРАЇНІ

Ринок освітніх послуг	Ринки праці і робочої сили
Переліки, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста (пост. КМУ від 20.06.2007 № 839), бакалавра (пост. КМУ від 13.12.2006 № 1719, ост. зміна - № 922 від 10.10.2012), спеціаліста і магістра (пост. КМУ від 27.08.2010 № 787, ост. зміна - № 922 від 10.10.2012)	Класифікація видів економічної діяльності – КВЕД, ДК 009: 2010
18 областей освіти, 48 галузей знань, 153 напрями, 945 спеціальностей.	21 секція, 88 розділів, 272 групи, 615 класів
<ol style="list-style-type: none"> 1. Освіта 2. Гуманітарні науки та мистецтво 3. Соціальні науки, бізнес і право 4. Природничі науки 5. Інженерія 6. Будівництво та архітектура 7. Транспорт 8. Геодезія та землеустрій 9. Сільське, лісове і рибне господарство та переробка їх продукції 10. Техніка та енергетика аграрного виробництва 11. Ветеринарія 12. Охорона здоров'я 13. Соціальне забезпечення 	<ol style="list-style-type: none"> А. Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство В. Добувна промисловість і розроблення кар'єрів С. Переробна промисловість Д. Постачання електроенергії, газу, пари та канд. повітря Е. Водопостачання, каналізація, поводження з відходами Ф. Будівництво Г. Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автор... Н. Транспорт, складське г-во, поштова та кур'єрська діяльність І. Тимчасове розміщення й організація харчування Ж. Інформація та телекомунікації К. Фінансова та страхова діяльність Л. Операції з нерухомим майном М. Професійна, наукова технічна діяльність Н. Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування

<p>14. Сфера обслуговування 15. Державне управління 16. Військові науки 17. Безпека 18. Специфічні категорії</p> <p>Перелік професій з підготовки кваліфікованих робітників у ПТЗО (пост. КМУ від 11.09.2007 р. № 1117)</p> <p>Понад 2500 професій, професійних назв робіт) Технічні службовці Працівники сфери торгівлі та послуг Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства, Кваліфіковані робітники з інструментом Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин</p>	<p>О. Державне управління й оборони; обов'язкове соціальне страхування Р. Освіта Q. охорона здоров'я та надання допомоги R. Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок S. Надання інших видів послуг T. Діяльність домашніх господарств U. Діяльність екстериторіальних організацій і органів</p> <p>Класифікатор професій, ДК 003: 2010</p> <p>9 розділів 1. Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі) 2. Професіонали 3. Фахівці 4. Технічні службовці 5. Працівники сфери торгівлі та послуг 6. Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства, 7. Кваліфіковані робітники з інструментом 8. Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин 9. Найпростіші професії</p>
---	---

Навіть поверхневий аналіз порівняння дає, на наш погляд, переконливі підстави для висновку, що сформовані згідно зазначених у таблиці класифікаторів (переліків) статистичні дані не зможуть слугувати узгодженню обсягів підготовки з потребами ринків праці і робочої сили, оскільки концептуальні засади їх формування не узгоджені між собою. При цьому, на наш погляд, слід взяти до уваги і те, що Система національних рахунків (СНР), для забезпечення функціонування якої і був розроблений та запроваджений класифікатор видів економічної діяльності, діє уже більше 50 років, і цілком природно, що всі інші економічні і соціальні класифікатори мають певним чином враховувати концептуальні положення міжнародних і національних класифікаторів видів економічної діяльності.

У цьому зв'язку вимушені констатувати, що затверджена постановою КМУ від 23.11.2011 р. № 1341 Національна рамка кваліфікацій, попри задекларовану у п. 2 одну із цілей „налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці” взагалі не містить положень про області чи галузі освіти, за якими б готувалися фахівці, і які б певним чином узгоджувались з видами економічної діяльності і стали б ефективним інструментом для аналізу стану взаємозв'язку ринку освітніх послуг і потреб ринку праці у кадрах відповідної кваліфікації. Проте є надія, що висловлена у виступі на Загальних зборах НАПН України у листопаді 2012 р першого віце-президента НАПН України В.І. Лугового „Міжнародні та національні стандарти класифікації освіти : концепція і реалізація” думка про необхідність поділу професійних кваліфікацій на галузі і розробки галузевих рамок кваліфікацій та Національної стандартної класифікації освіти буде впроваджена в практику державного управління з урахуванням структури КВЕД.

Окремо хочу привернути увагу до положень Закону України „Про формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів” від 20.11.2012 р. № 5499-VI, який набирає чинності з 1 січня 2013 року. Цим Законом встановлено (ст. 1), що державне замовлення є засобом „... державного регулювання задоволення потреб економіки та суспільства у кваліфікованих кадрах, підвищення освітнього та наукового потенціалу нації, забезпечення конституційного права громадян на здобуття освіти відповідно до їх покликань, інтересів та здібностей.” Цим же законом встановлено (ст.2 п.п. 2,3), що „Середньостроковий прогноз потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці складаються ... на підставі даних наданих центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері статистики” та те, що пропозиції до проекту державного замовлення повинні подаватись „... на наступний за плановим рік та наступні два бюджетні періоди у натуральному та вартісному виразах відповідно до затверджених критеріїв у розрізі освітньо-кваліфікаційних рівнів, галузей знань і спеціальностей...”.

Актами, які безпосередньо регулюють процеси підготовки фахівців за державні кошти, є наказ Мінекономіки від 03.10.2005 р. №314. „Про затвердження критеріїв формування державного замовлення на поставку продукції для державних потреб” (зі змінами, внесеними від 17.09.2009 № 1024), щорічні постанови КМУ „Про державне замовлення на підготовку фахівців, науково-педагогічних кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів (післядипломна освіта) для державних потреб”, відповідні показники законів України про державний бюджет України.

Першим критерієм визначено „вплив підвищення освітнього потенціалу населення України”. Це обумовлено тим, що обсяги підготовки фахівців з вищою освітою у сучасних умовах є вирішальним чинником збільшення освітнього потенціалу і забезпечують досягнення відповідних показників розвинених країн світу. Так, за даними Доповіді про розвиток людини 2010, опублікованої Програмою розвитку ООН, в Україні середня тривалість навчання склала 11,3 роки, а очікувана тривалість навчання 14,7 роки, у той час, коли відповідні показники Великої Британії склали 9,3 і 16,1; Німеччини – 12,2 і 15,9; Франції – 10,6 і 16,1; Іспанії – 10,4 і 16,6; Італії – 10,1 і 16,3; Польщі – 10,0 і 15,3; США – 12,4 і 16,2.[14] Як свідчать наведені дані, Україні слід, як мінімум, утримуватись від зменшення обсягів підготовки фахівців.

Другий критерій „задоволення потреби фахівцями з вищою освітою з урахуванням особливостей сфер суспільного життя” сформульовано перш за все на підставі конституційних прав громадян України щодо безоплатності повної загальної середньої освіти і безоплатного здобуття вищої освіти на конкурсній основі (звідси необхідність підготовки за державні кошти відповідних фахівців для державних і комунальних навчальних закладів), безоплатності медичної допомоги у державних і комунальних закладах охорони здоров'я (звідси також необхідність підготовки за державні кошти медичних працівників), безоплатності отримання правової допомоги (отже, теж слід готувати юридичних працівників за державні кошти). На умовах державного замовлення є

необхідність готувати кадри для збройних сил держави, органів правопорядку, органів державного управління, підприємств державної і комунальної форм власності. Конституційне право громадян України на безоплатне здобуття вищої освіти на конкурсній основі зобов'язують державу в обов'язковому порядку забезпечити можливість для громадян здобути вищу освіту за державні кошти практично по кожній спеціальності навіть за умови перенасиченості у конкретному періоді фахівцями, наприклад, з економіки, права чи журналістики. До цього слід додати, що державне замовлення передбачає показники в цілому по Україні та окремо міністерств і відомств у розрізі областей (галузей) освіти та освітньо-кваліфікаційних рівнів (молодший спеціаліст – близько 40 галузей знань, більше 50 напрямів підготовки, більше 200 спеціальностей; бакалавр – близько 50 галузей знань, понад 140 напрямів; спеціаліст – близько 50 галузей, 80 напрямів, 360 спеціальностей; магістр - близько 50 галузей, 80 напрямів, 400 спеціальностей).

Третій критерій „вартість освітніх послуг з підготовки одного фахівця за бюджетні кошти” повинен забезпечувати ефективність використання бюджетних коштів шляхом аналізу обґрунтованості вартості підготовки одного фахівця за освітньо-кваліфікаційними рівнями (молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр), за формами навчання (денна, вечірня, заочна), за напрямками підготовки, спеціальностями.

Показниками державного замовлення на підготовку фахівців на конкретний плановий рік є обсяги прийому студентів до ВНЗ у розрізі галузей знань та освітньо-кваліфікаційних рівнів, випуску фахівців у таких же розрізах, та орієнтована вартість підготовки одного фахівця за бюджетні кошти, та обсягів видатків, передбачених Державним бюджетом України на зазначені цілі. Розрахунки конкретних значень показників здійснюють відповідні міністерства і відомства – державні замовники. На підставі зазначених розрахунків Мінекономрозвитку готує відповідний проект постанови Кабінету Міністрів України.

Розрахунок планових показників випуску фахівців, підготовлених на умовах державного замовлення, не має особливих складнощів, так як він здійснюється на основі конкретних статистичних даних випускних курсів.

Проте розрахунки планових обсягів прийому студентів до ВНЗ є дуже проблемною справою, оскільки статистичні дані щодо зайнятості населення України, як основа для розробки пропозицій державних замовників до середньострокових прогнозів потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринках праці, можуть бути сформовані лише за видами економічної діяльності, а визначення конкретних завдань виконавцям державного замовлення здійснюються у розрізі освітньо-кваліфікаційних рівнів, галузей знань і спеціальностей.

Отже, як свідчить наведене вище, і на шляху підвищення ефективності використання такого засобу державного управління як державне замовлення на підготовку фахівців, складання середньострокового прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці, неузгодженість між структурами класифікаторів (переліків), за

якими здійснюється підготовка фахівців, та класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), стає значною перешкодою.

На підставі викладеного сформулюємо наступні висновки:

1. Об'єктивність взаємозв'язку (взаємодії) освіти і зайнятості населення обумовлена однаковою природою основних характеристик освітнього продукту (зміни в інтелектуальному стані окремих осіб, як результат їх участі в освітній діяльності) і продукту на ринках праці і робочої сили (здатність окремих осіб, як результат їх участі в освітній діяльності, створювати валову додану вартість).

2. Основною проблемою у взаємозв'язку освіти та зайнятості населення України в умовах ринкової економіки є неузгодженість (незбалансованість) механізмів розвитку ринку освітніх послуг та визначення потреб ринків праці і робочої сили у кваліфікованих кадрах.

3. Основними причинами виникнення зазначеної проблеми є неузгодженість між структурами класифікаторів (переліків), за якими здійснюється підготовка фахівців, та класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД), і недоліки діючої системи державного замовлення на підготовку фахівців.

4. Основними заходами щодо розв'язання проблеми повинні стати:

- внесення відповідних змін до діючих переліків, за якими здійснюється підготовка фахівців;

- передбачення відповідних положень при розробці переліків галузевих (міжгалузевих) елементів для впровадження Національної рамки кваліфікацій та Національної стандартної класифікації освіти;

- перегляд відповідних положень Порядку формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців.

Переконані, що реалізація запропонованих заходів дозволить значно підвищити ефективність взаємодії освіти та зайнятості населення України, швидше досягти задекларованих Національною рамкою кваліфікацій цілей: введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців; забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудових відносин; сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні; налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці.

Список використаних джерел.

1. Статистичний щорічник України за 2011 рік, с. 358.
2. Євростат – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
3. Статистичний щорічник України за 2011 рік, с. 357.
4. Рекомендації МОП/ЮНЕСКО від 26 червня 1984 р. № 169 про політику у сфері зайнятості.
5. Нова Європейська стратегія економічного розвитку „Європа – 2020: стратегія розумного, сталого і всеохоплюючого росту”, <http://eulaw.ru/content/307>.
6. Бухарестське комюніке. Використання нашого потенціалу з найбільшою користю: консолідація Європейського простору вищої освіти, квітень 2012.
7. Доклад о мировом развитии – 2013. Занятость. Обзор. Всемирный банк, Вашингтон, с. 1-2.
8. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки. Комітет з економічних реформ при Президентові України. Реформа системи освіти.
9. ІХ З'їзд Федерації роботодавців України, Резолюція від 27.11.2012 р. п. 5.
10. Система національних счетов 2008. – Евростат, МВФ.ОЭСР, ООН, В.Б. – с. 1-2.
11. Там же, с. 2.
12. Там же, с. 18.
13. Там же, с. 30, 34.
14. Доклад о развитии человека 2010, ПРООН, «Весь мир», 2010. с. 143-146